זון אויפגאנג — 8.00.
זון אונטערגאנג — 5.24.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE GATEWAY OF THE WEST
THE ISRAELITE PRESS

וועטער:
וואלקנדיק — קאלט

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

מאָנטאג, ה׳ שבט, תר״ץ. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג — Published daily except Saturday and Sunday. Vol. 20, No. 24. Winnipeg, Monday Feb. 3. 1930.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY FEB 10 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

סאָוועט רעגירונג באשליסט צו אָרגאניזירן זעכציק טויזנט אידישע קוסטארן אין נייע ארטעלן דאס יאר

סאָוועטישע שולן עפענען זיך פאר קינדער פון דעקלאסירטע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאסקווע, פעב. 2.— די סאָוועט רעגי־רונג האט דא ארויסגעגעבן א נייעם דע־קרעט וואס איז אויך א גרויסע ישועה פאר די קינדער פון די דעקלאסירטע אידן. לויט דעם דאזיקן נייעם געזעץ וועלן איבער א מיליאן קינדער פון ניט פּראָלעטארישע עלטערן, וועלכע זיינען פריער געווען דע־קלאסירט, אריינגענומען ווערן אין די פאלקס שולן וואו זיי וועלן קריגן אן עלע־מענטארע דערציאונג.

קינדער פון ארבעטער און ארימע פּוי־ערים פארבלייבן נאך אלץ די ערשטע אריינגענומען צו ווערן אין די שולן, דאדס וואו דאס פלאץ איז באגרעניצט. אבער קינדער פון נעפּלייט און קליינע הענדלער און פון רייכע פּויערים ("קולאקעס") וועלן לויט דעם נייעם געזעץ, אריינגענומען ווע־רען אין די שולן און זיי וועלן קריגן זייער דערציאונג צוגלייך מיט די פּרעזיאונג ערבעטער־קינדער.

אין דעם רעקרעט ווערט ציטירט, אז "כולינאנעס און קאנטר־רעוואלוציאנערע עלעמענטן" מוזן, זעלבסטפאַרשטענדלאך, זיין אויסגעשלאָסן ווי פריער, אבער די פאנאטישע רייניקונגען וואס זיינען אנ־געגאנגען אין די סאָוועטישע שולן אויף קינדער פון אינטעליגענטע פּראָפעסיעס און פון דעם מיטל קלאס וועלן אָפּגע־שטעלט ווערן.

אויספאָרשונגען וועגן די מיינינג בראָ־קערעדזש געשעפטן גייען ווייטער אָן

די מיינינג בראָקערעדזש געשעפטן פון די מיינינג בראָקערעדזש געשעפטן ווערן אנגעפירט ענערגיש איבער׳ן נאנצן לאנד, פון אנטעריאָ ביז בריטיש־קאָלומביא. א קאנפערענץ פון פאָרשטייער פון אלע פּראָ־וויינציעלע רעגירונגען צו באטראכטן דאס פראגע און אנגעמע באשלוסן ווענן א געמיינשאפטלאכער שטעלונג, איז פאר־רופן געווארן פון אמערי דזשענעראל פריים פון אנטעריאָ, און וועט וואַרשיינ־לאך פאָרקומען אין טאָראָנטאָ, אָרום פעב. 10טן.

פיר פון די פינף בראָקערעדזש הייזער געשלאָסן געווארן פון מר. פריים אין טאָ־ראָנטאָ איז דערלויבט געווארן צו עפענען זיך און אנגיין מיט זייערע געשעפטן. די סאָלאָוויי־מילס און ד. ס. פּעטערסאָן הייי־זער פון ווייניפּעג האבן זיך צוריק געעפנט, און פירן אָן זייערע געשעפטן אויף א ריי־נעם קעש באזיס. די וואס האבן ביי זיי געקויפט אויף "מארדזשין" קאָנען ווייי־טער אנהאלטן זייערע חשבונות, אדער פאַרלאנגען זייער "סטאק", אדער איני־נאנען אויספאַרקויפן זיך.

פערמיער ברעקען האט די טעג פאַרגי־כערט, אז די רעגירונג וועט אנגעמען אלע

אויספאָרשונגען פון דאס אידישע קולטור־לעבן אין מזרח אייראָפּע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

וואשינגטאָן, ד. ק., פעב. 3. — מיט׳ן צוועק צו אנטמוטיקן אימיגראנטן פון אריינצוקומען אין לאנד אויף אן אומגע־זעצלאכן אופן, האט רעפּרעזענטאנט פּעט־מאַן, דעמאָקראט, פון טעקסאס, פאָרגע־שלאָגן א ביל, וואס זאָל פאַרבאָטן אר־בעטס־געבער צו באשעפטיקן אזעלכע אי־מיגראנטן.

דער ביל שלאָגט אויף פאר, אז ארבעטס געבער זאָלן ניט טאָרן באשעפטיקן מער אפילו די אומגעזעצלאכע אימיגראנטן, וועלכע זיי האבן ביז איצט אנגעשטעלט. דער דאזיקער ביל, באהויפּטעט פּעטמאַן, וועט צוזיינען אלע אומזעצלאך איינגע־וואנדערטע צוריקקערן זיך צוריק צו זיערע־רע באדעפנדיקע לענדער. דאס, באהויפּ־טעט ער, וועט פאר זיי זיין א טובה, ווייל דערנאך וועלן זיי האבן א האפענונג אריינ־צוקומען צוריק אין די שטאטן אויף א געזעצלאכן אופן. אויב זיי וועלן ווארטן ביז זיי וועלן דעפּאָרטירט ווערן, דאן קאָ־נען זיי, לויט דעם עקזיסטירנדיקן געזעץ, מער קיינמאָל ניט אריינקומען אין די שטאטן.

פעטמאַן האט אויך דערקלערט, אז ער איז צו גונסטן פון דעם באקס ביל וואס ווערט איצט באטראכט אין דער אימי־גראציע קאָמיסיע פון הויז, וועלכער באַ־צוועקט צו באשריינקען די איינוואנדערונג פון אלע אמעריקאנער לענדער צו פופציק טויזנט א יאר, — א ביל געביל־לט אזוינ־דערס קענען דער מעקסיקאנער אימיגראציע

באשטראָפט פאר האלטן ראַדי־אס אָן פּאטענט

צען פּערזאָן זיינען שטראפירט גע־ווארן מיט פינף דאָלאר און קאָסטן, יע־דער פערזאָן, אין מאונטער פּאָלס געריכט, לעצטען דאָנערשטאג, פאר האלטן ראַדיאָס אָן "לייסנס".

דערווארטן בעסערע פרייז פאר ווייץ איידער דער סעזאָן ענדיגט זיך

וואשינגטאָן, ד. ק., פעב. 3.— "ווייץ פרייזן וועלן דערגרייכן א העכערן פּלאַ־ץ, איידער דער סעזאָן וועט זיך ענדיגן", — איז די פאראויסזאָגונג געמאַכט פונ׳ם דע־פּאַרטמענט פון אגריקולטור, אין אן אנ־ליין פון די באדינונגען אויפ׳ן ווייץ־מארק פון דער וועלט און זיינע אויסזיכטן.

איינציקע אייראָפּייאישע לענדער, באזונ־דערס איטאליע און דייטשלאנד, וועלן וויי־שיינלאך אימפּאָרטירן מער ווייץ אינ׳ם צווייטן האלב יאר, ווי אין דעם ערשטן, לויטעט דער באריכט. ער גיט צו, אז דער אינטערנאציאָנאלער ווייץ־האנדל וועט אפשר זיין דאס יאר ארום 200 מי־ליאָן בושל ווייץ ווייניקער, ווי דעם יאר. דער־פאר אבער וועט דער ווייץ־זאפּאס צום סוף פונ׳ם סעזאָן זיין קלענער, ווי דער וואס איז געבליבן פון לעצטן אויף דעם אימיגראציע מעזאָן.

די פּעדעראלע רעגירונג האלט דערווייל אן אויפמערקזאם אויג אויף די באדינונ־גען אויפ׳ן ווייץ־מארק. די באאמטע פון "ווייץ־באָרד" האבן די טעג געהאט א וויכ־טיקע באראטונג ווענן דעם ענין מיט פּרע־זידענט הואווער. זיי האלטן זיך אבער צוריק פון פאָרעכנטלאכן די רעזולטאטן פון דער באראטונג.

ביל פאָרגעשלאגן צו פאַרבאָטן באשעפטיקונג פון אומגעזעצלאך איינגעוואנדערטע

קאָנפערענץ באשליסט אנצוגיין מיט פּלענער פאר דער פייערונג פון 10 יאָריקן יובילעי פון בית־יתומים

צווייטע "לאָנטשענ־קאָנפערענץ" פאר־רופן פון דעם יובילעי קאָמיטעט פון מערב קאנאדער בית־יתומים, איז פאָרגעקומען זונטאג, דעם 2טן פעברואר, אין בית־יתומים.

פאָרשטייער פון פאַרשיידענע אָרגאני־זאציעס, סאָסייטיס, שולן און אנשטאלטן זיינען געווען אנוועזנד.

דער פּרעזידענט פון בית־יתומים האט דערעפנט די קאָנפערענץ און אויפגערופן דעם סופּערינטענדענט, מר. א. אסאוו־סקי, פאָרצוליינען די פּלענער וואס די דר־רעקטאָרן האבן אויסגעארבעט פאר דער פייערונג פון דעם 10־יאָריקן יובילעי פון דער בית־יתומים.

מר. מ. דזיש, פינקלשטיין האט אין א וואָרימער רעדע אונטערשטיצט דעם פּלאַן, אז דער אין ריגנדע ווערטער דערמאָנט דעם פאקט, וואס פונקט אויפ׳ן 2טן טאג נאכדעם וואס מר. אסאוווסקי האט אנגע־נומען זיין אמט אלס סופּעראינטענדענט פון דעם אנשטאלט, איז דער ערשטער פּרעזידענט פון פאָראייניקטן בית־יתומים, א דאנק וועמעס איבערגעבנהייט די איצ־טיקע פּאָכטפולע היים איז געבויעט גע־ווארן — נעשטארבן . . . אבער דאך, א דאנק דער פעאיקייט און איבערגעבנהייט פון מר. און מרס. אסאוווסקי, האט דער אנד. איז איינשטימיק אנגענומען געווארן.

ווי. פּ. אָלאָוויי, עלטסטער ווייניפּעגער באנסיר טויט

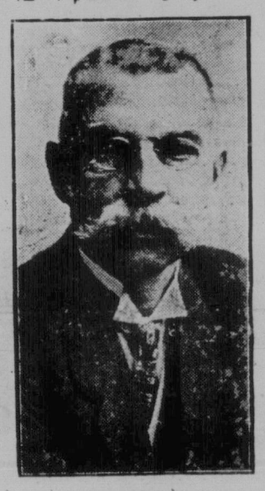

ווי. פּ. אָלאָוויי

ווי. פּ. אָלאָוויי, איינער פון די עלטסטע ווייניפּעגער תושבים און אנגעזעענסטע ביר־גער פון שטאט, דער גרינדער פון דער באנקיר־פירמע אָלאָוויי און טשעמפּיאָן, איז געשטארבן נעכטן, 7.15 פרי, אין דזשענעראל האָספּיטאל, אין עלטער פון 78 יאר. די לויה קומט פאר מארגן (דינס־טאג). זיין קערפּער וועט זיך געפינען אין זיין היים, 407 אסיניבאין עווע., מארגן צווישן 10 פרי און 2.45 נ.מ.

דער פאַרשטארבענער איז אנגעקומען קיין ווייניפּעג מיט דער וואָלסעלי עקספּע־דיציע אין יאר 1870. אין יאר 1878 האט ער גערינדעט די באנק פירמע, צו וועל־כער מיט א יאר שפּעטער איז צוגעשטאנען ה. ט. טשעמפּיאָן, אין 1923 האט ער טראנספערירט זיין געשעפט צו קענעדיען באנק אָף קאָמערס, כאטש ער איז נאך אלץ פאַרבליבן דער אויפזעער פון דעם עק־שעפט.

מר. אלאָוויי האט נעהאט א ברייטע האנט מיט דער פריי געגעבן פאר צדקה אינסטיטוציעס.

ביי דער אינדאָרסירונג ביורא

די אינדאָרסירונג ביורא בעט אונז פאר־עפנטלאכן דעם פאָלגנדיקן באריכט:

אויף דער האלב־מאָנאטלאכער זיצונג לעצטן דאָנערשטאג אָוונט, איז אויסגע־הערט געווארן א קלאגע פון כנסת־ישראל סיסטערהוד קעגן דער ענדערונג פון דער צייט פון ת״ת באזאר אויף מארס, וואס וועט שטארן זייער באזאר, וואס דארף דורכגעפירט ווערן מארס 23טן. עס איז באשלאָסן געווארן צוזאַמ־ען צו ווייטן דאס ווייטערדיקע דער־קלערונגען ביידע צדדים אויסצוגלייכן די זאך.

די ביורא האט באשלאָסן אונטערצוזוכן יע־ן קאמפּיין נאך זיין שלום און פעסט־שטעלן, אויב די אויסגאבן זיינען געווען בארעכטיקט פון די איינגאמען.

די ביורא האט באטראכט די פראגע וועגן דער "טייער מינסאָ" און האט באַ־שלאָסן אויסצופאָרשן דעם ענין און אנ־נעמען מיטלען קעגן איר.

עס איז באטראכט געווארן די פראגע וועגן פאראייניקן די ארבעטן פון ווניי־טער היבריו דעלוגה, דעם נעשאנאל קאונ־סיל אָף דזושואיש ווימען און דער כנסת־ישראל סיסטערהוד, פאַרשטייער פון דער ווייטער היבריו דעליף וועלן זיין די ער־שטע איינגעלאדן צו ווערן צו דער קומענ־דיקער זיצונג פון ביורא צו באראטן זיך וועגן דער פאראייניקונג.

שיקאגער פאַרברעכנס באקעמפער דערשאָסן פון באנדיטן

שיקאגאָ, פעב. 2. — דזשוליוס ראָזנ־היים, 45־יאר אלט, א געוועזענער אנגע־שטעלטער אלס אויספאָרשער אין דעם שיי־קאגער דעפּאַרטמענט צו באקעמפן פאר־ברעכנס, איז דאָ נעכטן דערשאָסן געווארן פון צוויי באנדיטן.

די באנדיטן זיינען צוגעפאָרן אין אן אוטאָמאָביל, און האבן אין אים אריינגע־שאָסן זעקס קוילן ווען ער האט שפּאצירט אויף א טראָטואר, און זיי זיינען באלד אויפגעלאפן.

סטרייק שטעלט אָפּ אי־דישע צייטונגען אין פּוילן

וואַרשע, פעב. 3 (איטאַ). — די נאַציע אידישע פּרעסע איז ניט דערשינען נעכטן, צוליב דעם קאָנפליקט צווישן דעם פּראָ־פעסיאָנעלן פאראיין פון די צייטונג־פאַר־שפּרייטער און די צייטונגען ווענן די רעכט פונ׳ם פאראיין.

דער סטרייק ווערט אנגעפירט פון בונד און פּע. פּע. עס., וואס קאָנטראָלירן צור־אמען דעם פאראיין פון די צייטונג פאַר־שפּרייטער.

זאָגן אז קוטעיפּאָוו איז א סאָוועט. געפאנגענער

פאריז, פעב. 2. — אייניקע פאַרעזער צייטונגען זאָגן אריס די מיינונג, אז גע־נעראל קוטעפּאָוו, פירער פון די רוסישע מאָנאַרכיסטן, וואס איז פאַרשוואונדן געווארן לעצטן זונטאג אין די נאָסן פון פאריז, ווערט געהאלטן א געפאנגענער אין דער היגער סאָוועטישער אמבאסאדע. זיי זאָגן, אז ער איז געפאנגען געווארן אין נאס גייענדיק פון זיין היים אין רוסישן קלוב, פון סאָוועטישע שפּאָנען.

ווייניפּעג קאָן איצט ריידן אויפ׳ן טעלעפאָן מיט פּוילן

די וועלט ווערט אלץ קלענער און קלע־נער. די מאָדערנע פאַרבינדונגס מיטלען מאכן א תל פון ווייטע שטחים, און מענ־שען קאָנען זיך איצט צוזאמענריידן פאר טויזנטער מייל, גלייך ווי ווען זיי וואָל־טען געוואוינט אין איין שטאט.

פון לעצטן שבת אָן איז ווייניפּעג פאר־בונדן געווארן מיט׳ן טעלעפאָן מיט וואר־שע, פּוילן. וואַרשעווער לאנ־סלייט, וואס וואוינען אין ווייניפּעג, קאָנען איצט "אָפּ־קלינגען" זייערע קרובים אין וואַרשע און האבן מיט זיין א שמועס ווענן וועטער, ווענן דעם ווי געשעפטן גייען און גלאט אזוי אביסל רכילות ווענן שכנים און פריינט.

די וואס באטייליקן זיך אינ׳ם בשמועס, ראטן מיר אבער צו גערייניקען, אז אין דעם פאל איז ריידן — נאָלד. זיי דארפן זיין זייער פאַרזיכטיק ניט צו בלייבן קיין אָנזעצער, — עס קאָן זיין א פראגע ניט פון "קוואַרערס", נאר גאנצע הונדערטער, אויב מען פארגעסט זיך א קוק טאָן אויפ׳ן זייגער . . .

— איך לייקן ניט, איז איך בין געבליבן

זשאבאָטינסקי לייקנט, אז ער וויל מען זאָל ארויסטרייבן אראבער פון א״י

בערלין, פעב. 3 (איטאַ). — "וואס מיר ווילן, איז א נאציאָנאליטעטן שטאט אין ארץ־ישראל״,״. — שרייבט וואלטר מיר זשאבאטינסקי אין א בריוו פארעפנט־לאכט היינט אין "רייכס־פּאָסט״.

זשאבאטינסקיס בריוו קומט אין ענט־פער אויף א באריכט פון דער צייטונגס קאָטוילישן קאָרעספּאָנדענט פון ארץ־ישראל, לויט וועלכן זשאבאטינסקי זאָל האבן אין זיין רעדע אין תל־אביב געזאגט, אז די פאלעסטינער אראבער האבן דעם מדבר וואוהין זיי קאָנען גיין פיטערן זייע־רע שאף און רינדער.

זשאבאטינסקי לייקנט קאטעגאריש אפ, אז ער זאָל דאס האבן געזאגט. ער גיט דערביי צו:

"דאס ארויסטרייבן פון די אראבער פון פּאלעסטינע איז אן אוממעגלאכע זאך. מיר באשטייען אבער יא אויף דער שאַ־פונג פון א אידישער מערהייט אין ארץ־ישראל דורך איינוואנדערונג. דאָן, ווען די אידישע מערהייט וועט זיין געזיכערט, וועט זיך שוין געפינען א וועג פאר אונזער צוואמענלעבן זיך און פאר דער פאַרגיכ־רונג פון די אראבישע רעכט, — ווייל קיין ציוניסטישע גרופּע איז ניט קעגן פרידן מיט די אראבער.

קלען אָרגאניזאטאָר, א געוועזענער באן־רויבער, מוז אָפּזיצן צוויי חדשים פאר זיינע מעשים טובים

קאָמאס א. וואור, א מאָראל פּרייזיקער, נאָכדעם ווי ער איז געווען אן "אנגעזע־נער תושב" פאר צען יאר צייט אין א קאנאדער טורמע, פאר א באן רויבעריי אין מאָנטרעאל, און לעצטנס איז ער גע־זעסן יומם ולילה אין ער האט זיך גע־פּייטשט זיין שטערן ווי איזי צו "באשיי־נען" דאס געוועלשאפטלאכע לעבן אין ווי־ניפּעג מיט דער "זייער חשוב׳ער" אָרגאני־זאציע קוּרקלוקס־קלען, וועמעס אויפגאבע עס איז צו פאַרביטערן דאס לעבן פון אי״ז קאטאָליקן און נעגערס, — איז לעצטע וואָך אין שטאטיקן פּאָליציי גערעכט פאַרשיקט געווארן אויף צוויי מאָנאטן טורמע דע־פאר וואס ער האט געמאכט א ויברח פון א ווייניפּעגער האָטעל, נאָכדעם ווי ער איז געבליבן שולדיק $177.28 פאר עסן אין שלאָפן.

— איך לייקן ניט, איז איך בין געבליבן שולדיק דאס געלט אין האָטעל, האט גע־זאגט דער קלען אָרגאניזיירער אין געריכט, אבער איך וויל ניט זיין אנגעקלאגט אין שווינדל. — און ער האט אנגעהויבן צו דערציילן זיין שלים־מזל׳דיקע געשיכטע.

ער האט זיך באקלאגט פאר׳ן ריכטער, אז ער איז געווען דער איינגעניטער פון שווארטפּולע מינען אין מזרח קאנאדע און ער האט זיי פאַרקויפט, אבער ער האט פאַרקריינקט דאס געלט, וואס ער האט גע־קראָגן אלס א טייל אָפּצאָל, און ער האט צוריק געוואָלט ווערן דער איינגעניטער פון די מינען, ווייל זיינע קונים האבן ניט גע־האַבט צאָלן אין צייט.

אין געריכט איז אבער באוויזן געווארן, אז דער "מינען מאנגאַט״ האט א פרוי מיט קינדער אין ווייניפּעג. און זיי זיינען געשטיצט געווארן פון דער "סאָשל וועל־פעיר״ אָרגאניזאציע אין שטאט, און ער האט זיך מודה געווען, אז ער אליין האט אויף באקומען שטיצע פון דער דאזיקער הילף אָרגאניזאציע אין פאַרלויף פון עט־לאכע מאָנאטן צייט.

וואור האט זיך אלע זיינע יאָרן ארומ־געטראָגן מיט הימלישע חלומות צו ווערן שנעל רייך, האט ער געארבעט אויף פאר־שיידענע פּלענער ביז ער איז געפאלן אויף א "נאָלדענעם פּלאַן״ צו באַרויבן א באַן און ער איז אריינגעפאלן אויף צען יאָר הינטער די גראטעס.

נאָכדעם ווי ער איז אָפּגעזעסן זיין טער־מין איז ער געווארן א טורמע רעפאָרמאַ־טאר און ער איז ארומגעפאָרן האלטן לעק־ציעס, אבער אזוי ווי די דאזיקע "ביזנעס״ האט זיך ארויסגעוויזן כי מצו זיין קיין שמאלץ־גרוב, האט ער זיך געגומען פאר די קוּרקלוקס קלען ביזנעס, און ער האט געגומען אן אקטיוון אנטייל אין אָרגאני־זירן אזא "ביזנעס״ אין ווייניפּעג, און פון אלע גליקן זיצט ער איצט אין טורמע.

ווי. פּ. אָלאָוויי, עלטסטער ווייניפּעגער באנקיר טויט

ווי. פּ. אָלאָוויי, איינער פון די עלטסטע ווייניפּעגער תושבים און אנגעזעענסטע ביר־גער פון שטאט, דער גרינדער פון דער באנקיר־פירמע אָלאָוויי און טשעמפּיאָן, איז געשטארבן נעכטן, 7.15 פרי, אין דזשענעראל האָספּיטאל, אין עלטער פון 78 יאר. די לויה קומט פאר מארגן (דינס־טאג). זיין קערפּער וועט זיך געפינען אין זיין היים, 407 אסיניבאין עווע., מארגן צווישן 10 פרי און 2.45 נ.מ.

דער פאַרשטארבענער איז אנגעקומען קיין ווייניפּעג מיט דער וואָלסעלי עקספּע־דיציע אין יאר 1870. אין יאר 1878 האט ער גערינדעט די באנק פירמע, צו וועל־כער מיט א יאר שפּעטער איז צוגעשטאנען ה. ט. טשעמפּיאָן, אין 1923 האט ער טראנספערירט זיין געשעפט צו קענעדיען באנק אָף קאָמערס, כאטש ער איז נאָך אלץ פאַרבליבן דער אויפזעער פון דעם עק־שעפט.

מר. אלאָוויי האט נעהאט א ברייטע האנט מיט דער פריי געגעבן פאר צדקה אינסטיטוציעס.

ביי דער אינדאָרסירונג ביורא

די אינדאָרסירונג ביורא בעט אונז פאר־עפנטלאכן דעם פאָלגנדיקן באריכט:

אויף דער האלב־מאָנאטלאכער זיצונג לעצטן דאָנערשטאג אָוונט, איז אויסגע־הערט געווארן א קלאגע פון כנסת־ישראל סיסטערהוד קעגן דער ענדערונג פון דער צייט פון ת״ת באזאר אויף מארס, וואס וועט שטארן זייער באזאר, וואס דארף דורכגעפירט ווערן מארס 23טן. עס איז באשלאָסן געווארן צוזאַמ־ען צו ווייטן דאס ווייטערדיקע דער־קלערונגען ביידע צדדים אויסצוגלייכן די זאך.

די ביורא האט באשלאָסן אונטערצוזוכן יע־ן קאמפּיין נאך זיין שלום און פעסט־שטעלן, אויב די אויסגאבן זיינען געווען בארעכטיקט פון די איינגאמען.

די ביורא האט באטראכט די פראגע וועגן דער "טייער מינסאָ" און האט באַ־שלאָסן אויסצופאָרשן דעם ענין און אנ־נעמען מיטלען קעגן איר.

עס איז באטראכט געווארן די פראגע וועגן פאראייניקן די ארבעטן פון ווניי־טער היבריו דעליף, דעם נעשאנאל קאונ־סיל אָף דזשואיש ווימען און דער כנסת־ישראל סיסטערהוד, פאַרשטייער פון דער ווייטער היבריו דעליף וועלן זיין די ער־שטע איינגעלאדן צו ווערן צו דער קומענ־דיקער זיצונג פון ביורא צו באראטן זיך וועגן דער פאראייניקונג.

שאָוועטישע רעגירונג באשליסט צו אָרגאניזירן זעכציק טויזנט אידישע קוסטארן אין נייע ארטעלן דאס יאר

נייע ארטעלן וועלן באזאָרגט ווערן מיט רויע מאטעריאלן. — נאָך 31 טויזנט אידישע קוסטארן וועלן אָרגאניזירט ווערן דורכן יאָר 1930.

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאסקווע, פעב. 3 (איטאַ). — זעכציק טויזנט אידישע קוסטארן וועלן ארגאני־זירט ווערן אין משך פונ׳ם יאר 1930 אין נייע ארטעלן און וועלן פאַרזאָרגט ווערן מיט רויע מאטעריאלן, — לויט דעם פּלאַן אנגענומען לעצטע נאכט פונ׳ם "נאס־פּלאַן״, די סאָוועטישע קערפּערשאפט וואס צייכנט אָן אין פאראויס די אינדוסטריעלע מלוכה פּלענער.

דער זעלבער פּלאַן באציט זיך אויך אויף נאָך איין־און־דרייסיק טויזנט אידי־שע קוסטארן, וואס דארפן ארגאניזירט ווערן אין נייע ארטעלן אין יאר 1931.

די דאזיקע נייע קוסטאַר־ארטעלן וועלן קריגן אויף א מיליאָן רובל לענער צו נייען שיך; אויף צען מיליאָן רובל נעהמיליק פאר האלץ־ארבעטן, און אויך טעקסטיל שטאָפן אויף צען מיליאָן רובל צו נייען קליידער, און צוויי הונדערט טאָן ליין צו מאכן לייוונט.

די דאָזיקע פּלענער זיינען אנגעצייכנט געווארן אין אנקלאנג מיט דעם באריכ־טעען באשלוס פונ׳ם "סאָוונארקאָם״ (ווירטשאפט מינסטעריום) צו פאַרבע־סערן די אידישע לאגע אין די שטעטלאך.

פאר די צוויי מיט א פערטל מיליאָן רובל וועלכע דער קאמזעס האט אסיגנירט פאר דעם יאר 1930 פאר ביראָ בידזשאן, וועלן 800 פאמיליעס קאלאניזירט ווערן אויפ׳ן באדן, און 250 פאמיליעס וועלן דארטן באזעצט ווערן פאר קוסטאַרישע ארבעטן, — ווי עס איז היינט אנאנסירט געווארן.

שאָוועטישע שולן עפענען זיך פאר קינדער פון דעקלאסירטע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאסקווע, פעב. 2.— די סאָוועט רעגי־רונג האט דא ארויסגעגעבן א נייעם דע־קרעט וואס איז אויך א גרויסע ישועה פאר די קינדער פון די דעקלאסירטע אידן. לויט דעם דאזיקן נייעם געזעץ וועלן איבער א מיליאָן קינדער פון ניט פּראָלעטארישע עלטערן, וועלכע זיינען פריער געווען דע־קלאסירט, אריינגענומען ווערן אין די פאלקס שולן וואו זיי וועלן קריגן אן עלע־מענטארע דערציאונג.

קינדער פון ארבעטער און ארימע פּוי־ערים פארבלייבן נאך אלץ די ערשטע אריינגענומען צו ווערן אין די שולן, דאדס וואו דאס פלאץ איז באגרעניצט. אבער קינדער פון נעפּלייט און קליינע הענדלער און פון רייכע פּויערים ("קולאקעס") וועלן לויט דעם נייעם געזעץ, אריינגענומען ווע־רען אין די שולן וואו זיי וועלן קריגן אן עלע־מענטארע דערציאונג צוגלייך מיט די פּרעזיאונג ערבעטער־קינדער.

אין דעם רעקרעט ווערט ציטירט, אז "כולינאנעס און קאנטר־רעוואלוציאנערע עלעמענטן" מוזן, זעלבסטפאַרשטענדלאך, זיין אויסגעשלאָסן ווי פריער, אבער די פאנאטישע רייניקונגען וואס זיינען אנ־געגאנגען אין די סאָוועטישע שולן אויף קינדער פון אינטעליגענטע פּראָפעסיעס און פון דעם מיטל קלאס וועלן אָפּגע־שטעלט ווערן.

אויספאָרשונגען פון דאס אידישע קולטור־לעבן אין מזרח אייראָפּע

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

וואשינגטאָן, ד. ק., פעב. 3. — מיט׳ן צוועק צו אנטמוטיקן אימיגראנטן פון אריינצוקומען אין לאנד אויף אן אומגע־זעצלאכן אופן, האט רעפּרעזענטאנט פּעט־מאַן, דעמאָקראט, פון טעקסאס, פאַרגע־שלאָגן א ביל, וואס זאָל פאַרבאָטן אר־בעטס־געבער צו באשעפטיקן אזעלכע אי־מיגראנטן.

דער ביל שלאָגט אויף פאר, אז ארבעטס געבער זאָלן ניט טאָרן באשעפטיקן מער אפילו די אומגעזעצלאכע אימיגראנטן, וועלכע זיי האבן ביז איצט אנגעשטעלט. דער דאזיקער ביל, באהויפּטעט פּעטמאַן, וועט צוזיינען אלע אומזעצלאך איינגע־וואנדערטע צוריקקערן זיך צוריק צו זיערע־רע באדעפנדיקע לענדער. דאס, באהויפּ־טעט ער, וועט פאר זיי זיין א טובה, ווייל דערנאך וועלן זיי האבן א האפענונג אריינ־צוקומען צוריק אין די שטאטן אויף א געזעצלאכן אופן. אויב זיי וועלן ווארטן ביז זיי וועלן דעפּאָרטירט ווערן, דאן קאָ־נען זיי, לויט דעם עקזיסטירנדיקן געזעץ, מער קיינמאָל ניט אריינקומען אין די שטאטן.

פעטמאַן האט אויך דערקלערט, אז ער איז צו גונסטן פון דעם באקס ביל וואס ווערט איצט באטראכט אין דער אימי־גראציע קאָמיסיע פון הויז, וועלכער באַ־צוועקט צו באשריינקען די איינוואנדערונג פון אלע אמעריקאנער לענדער צו פופציק טויזנט א יאר, — א ביל געביל־לט אזוינ־דערס קענען דער מעקסיקאנער אימיגראציע

דערווארטן בעסערע פרייז פאר ווייץ איידער דער סעזאָן ענדיגט זיך

וואשינגטאָן, ד. ק., פעב. 3.— "ווייץ פרייזן וועלן דערגרייכן א העכערן פּלאַ־ץ, איידער דער סעזאָן וועט זיך ענדיגן", — איז די פאראויסזאָגונג געמאַכט פונ׳ם דע־פּאַרטמענט פון אגריקולטור, אין אן אנ־ליין פון די באדינונגען אויפ׳ן ווייץ־מארק פון דער וועלט און זיינע אויסזיכטן.

איינציקע אייראָפּייאישע לענדער, באזונ־דערס איטאליע און דייטשלאנד, וועלן וויי־שיינלאך אימפּאָרטירן מער ווייץ אינ׳ם צווייטן האלב יאר, ווי אין דעם ערשטן, לויטעט דער באריכט. ער גיט צו, אז דער אינטערנאציאָנאלער ווייץ־האנדל וועט אפשר זיין דאס יאר ארום 200 מי־ליאָן בושל ווייץ ווייניקער, ווי דעם יאר. דער־פאר אבער וועט דער ווייץ־זאפּאס צום סוף פונ׳ם סעזאָן זיין קלענער, ווי דער וואס איז געבליבן פון לעצטן אויף דעם אימיגראציע מעזאָן.

די פּעדעראלע רעגירונג האלט דערווייל אן אויפמערקזאם אויג אויף די באדינונ־גען אויפ׳ן ווייץ־מארק. די באאמטע פון "ווייץ־באָרד״ האבן די טעג געהאט א וויכ־טיקע באראטונג ווענן דעם ענין מיט פּרע־זידענט הואווער. זיי האלטן זיך אבער צוריק פון פאָרעכנטלאכן די רעזולטאטן פון דער באראטונג.

פרוי פאַרפרירט אויף טויט אויף די אויגן פון איר מאן ארום זייער הויז

האלאנד, מיש., פעב. 3. — מרס. עטל מאלדער, 50 יאר, איז אומגעקומען אויף א טראגישן אופן, פאַרפראָרן ווערנדיק ארום איר סאמע הויז, און איר מאן, וואס האט געוואוסט וועגן איר לאגע האט איר מיט גארנישט ניט געהאלפן העלפן.

דער מאן, קיקלאָס מאלדער, א פאר־מער, 68 יאר אלט, איז פרי אין אונזס ארויסגעגאנגען אויסלייזיקן דאס פּאסט־קעסטל, וואס געפינט זיך בלויז 15 פיס פון הויז, אראָפּ א שארפן באַרג. ער איז געפאלן און האט אנגעהויבן שרייען נאך הילף. מרס. מאלדער איז ארויסגעלאפן אים העלפן, אבער זי האט זיך אליין אויסגעגלישט און איז געפאלן ארום איר.

מאלדערן איז דערנאך געלונגען צו דער־קריכן צו זיין הויז, אבער זיין פרוי האט ער ניט געקאָנט ארויפנעמען ארויס־בארג. אין הויז איז קיין מעלעפאָן ניטא. ער האט געשריען נאך הילף, אבער קיינער האט אים ניט געהערט. ער איז אוועק צור־ריק צו זיין פרוי מיט קאלדרעס, האט זי איינגעוויקלט און געלאזן ליגן אין דרויסן.

מיט שטונדן שפּעטער איז געקומען אחיים זייערער א "באדרעד״, רעי ראמין, און האט ארויסגעטראגן די פרוי אין הויז, זי איז אבער שוין געווען טויט.

אנב - אורחא

פון מארק

ווען שווייגן איז גאָלד

דער רייטש, זאגט דער איד, איז א נישקשה׳דיק מענשל, אבער דאס לשון פטר׳ט אים אוועק.

מען קאָן דאס זעלבע זאגן ווענן אונ־זער ווייניפּעגער בירגערמייסטער. עס זיי־נען דא ערגערע מענשן פון אים, גרעסערע רעאקציאָנערן פון אים און מסתמא אויך א סך ערגערע מעיאָרס פון אים.

די מעלה פון יענע איז אבער, וואס זיי ווייסן ווען צו שווייגן, און אונזער מעיאָר ווייס ניט.

און דאס לשון נעבאך פּטר׳ט אים אוועק.

דער הונט וואס בילט, זאגט מען גלייך, בייסט ניט (אויב איר גלויבט ניט, טאָ פּרואוווט עס אויס). דאס זעלבע איז, לחבדיל אלף הבדלות, מיט מעיאָרס, — די וואס ריידן א סך טוען אפט גארנישט.

**

און אט האט אונזער מעיאָר וועב דוקא אויפגעטאָן א גוטע זאך: צונויפ־גערופן אן ארבעטסלאָזיקייט קאָנפערענץ.

וואלט עס געווען גוט, ווען ער וואלט זיך דערמיט צופרידן געשטעלט און גע־לאָזט די זאך גיין ווי עס גייט.

איז אבער "ווי בויך פול מיט ווער־טער״, לויט׳ן ביבלישן אויסדרוק, און ער האט זיך געמוזט פון זיי באפרייען.

האט ער זיך אויסגעגאָסן דאס הארץ פאר די דעלעגאטן, מיט׳ן רעזולטאט, אז די דעלעגאטן פון גאנץ מערב קאנאדע האבען זיך צוריקגעקערט צו זייערע היי־מען מיט ניט אזא גוטער מיינונג ווענן אונזער מעיאָר, ווי זיי זיינען געקומען.

**

מיר פאַרשטייען, ווען פּאָליטיקער זאָגן צו צו לייזן די פראגע פון ארבעטסלאָזי־קייט ווען מען זאָל נאָר איבערגעבן די רעגירונג אין זייערע הענט: דאס איז דאך נעבאך זייער ביטערע פּרנסה. און ווי קאָן מען קריגן שטימען, ווען מען זאָל פאר דעם ניט צוזאָגן קיין פּראָספּעריי־טעט?

אבער ווען מענשן קומען זיך צונויף צו ריידן ע ר נ ס ט ווענן דעם ארבעטסלאָ־זיקייט פּראָבלעם און ווענן מיטלען צו לייזן אים, איז עס נאָר קיין חכמה ניט צו קומען און זאָגן "ל